

Referanser, APA og Endnote

Hvorfor er riktig referansebruk viktig?

1. Det skal komme tydelig frem hvilke deler av teksten som bygger på andres arbeider, og hva som er resultat av egne undersøkelser og/eller egen tankevirksomhet.
2. Referansene/kildehenvisningene skal gjøre det mulig å identifisere de omtalte kildene og gjenfinne dem.

Derfor må det stilles krav til referansene:

- De må inneholde nok opplysninger til at vi entydig kan identifisere kilden og finne frem til den.
- Utarbeidelsen av referansene må være konsekvent. En må m.a.o. bestemme seg for en standard og *følge* denne.

Ved Forsvarets høgskole brukes APA-stilen (APA 6th)

Det finnes ulike stiler for referansebehandling. Ved Forsvarets høgskole brukes *APA-stilen* for henvisninger og litteraturlister.

Bruk av annen referansestil må skje i enighet med veileder/lærer.

APA-stilen definerer regler for blant annet:

- siteringer og henvisninger
- litteraturlister
- konstruksjon av tabeller
- presentasjon av statistikk

APA-stilen er en navn-årstall-metode, fordi man henviser til en kilde ved å oppgi forfatter(e) og utgivelsesår i parentes i den løpende teksten. Ut i fra dette kan leseren finne igjen kilden i litteraturlisten i slutten av dokumentet.

Les mer om siteringer, referanser og litteraturlister på FHS bibliotekets nettsider

<https://forsvaret.no/hogskolene/forsvarets-hogskole/Biblioteket/Referansehaandtering-og-oppgaveskriving>

Kort innføring i Endnote:

<https://forsvaret.no/hogskolene/Sider/innforing-i-endnote.aspx>

Henvisninger i tekst

Henvisninger i teksten viser til referanser i den alfabetiske litteraturlisten i slutten av dokumentet. Det er flere måter å henvide på i teksten. En henvisning til noe du har lest på s. 9 i en bok av Syse publisert i 2003, kan se slik ut:

- I sin diskusjon om krigens etikk hevder Syse (2003, s. 9) at...
- Syse (2003, s. 9) hevder at pasifisme...
- I boka "Rettferdig krig?" fra 2003, hevder Syse (s. 9)...

Hvis du viser til flere sider tekst:

- (Syse, 2003, s. 9-11)

Om referansen gjelder deler av en publikasjon bør det vises til sidetall, eventuelt annen nummerering. Direkte sitater skal alltid ha sidetall i henvisningen.

Hvis en forfatter har publisert flere arbeider samme år, skiller de med at man tilføyer a, b, c, osv. til referansene i litteraturlisten og henviser i teksten slik:

- (Syse, 2003a)

Flere forfattere

Ved to forfattere skal du nevne begge hver gang du siterer:

- (Holter & Kalleberg, 1994).

Ved **tre-fem** forfattere skal du oppgi alle navnene første gang du henviser, deretter kun første forfatter etterfulgt av 'et al.':

- (Avolio, Bass & Jung, 1999)
- (Avolio et al., 1999)

Er det **seks** eller flere forfattere, nevnes bare første forfatter:

- Smith et al. (2005) hevder at...
- ... (Smith et al. 2005).

Muntlige kilder

Opplysninger om hvem, hva, når og eventuelt hvor i parentes. Føres ikke i litteraturlisten.

- (Sookermany, A., Forelesning, Forsvarets høgskole, 23.august 2016)
- (Bondevik, K.M., telefonintervju, 12. august 2016)

Det er ikke hensiktsmessig å bruke Endnote til dette. Legg inn referansen manuelt i tekst.

Sekundærreferanser

En sekundærreferanse er når man henviser til en primærreferanse via en annen referanse. Dette bør helst unngås, men noen ganger er det vanskelig å få tak i primærreferansen.

Winnicott (sitert i Solomon, 2001, s. 50) hevder at...

Her vil det være Solomon som står oppført i litteraturlisten.

Endnote: marker referansen – Edit & Mange Citation(s) – legg til «sitert i » i prefix.

Institusjon, organisasjon eller korporasjon som forfatter

Hvis ikke publikasjonen har personlig forfatter, brukes organisasjonen som forfatter.

- (Forsvarsdepartementet, 2012).
- (Universitetet i Oslo, 1999)

Endnote: hvis organisasjonen har flere navn må du sette en komma etter navnet

Forkortelser av organisasjonsnavn

Organisasjonens navn kan forkortes, hvis det er hensiktsmessig. Første gang man henviser skrives det fulle navnet og forkortelsen i skarpe klammer, deretter brukes kun forkortelsen.

- (Norges miljø- og biovitenskapelige universitet [NMBU], 2016)
- (NMBU, 2016)

Endnote: fjern forfatter første gang du siterer, og legg til organisasjonsnavn og forkortelse i prefix.

Litteraturlisten

1. All litteratur du henviser til/siterer i teksten må være med.
2. Ikke noe må stå i listen som det ikke er henvist til i teksten.

Litteraturlisten skal ordnes alfabetisk etter forfatternavn/korporasjonsnavn. Ved samme navn blir videre ordning etter utgivelsesår. Verk som ikke har forfatter/korporasjon ordnes etter tittel.

Bok

Forfatter, A. A. & Forfatter, B. B. (Utgivelsesår). *Tittel: undertittel* (Serietittel; nr).
Utgivelsessted: Utgiver.

- Syse, H. (2003). *Rettferdig krig?: om militærmakt, etikk og idealer*. Oslo: Aschehoug.
- Giere, R.N., Bickle, J. & Mauldin, R. F. (2006). *Understanding scientific reasoning*. Belmont, CA: Thomson.
- Robertsen, T. (2007). *Making new ambitions work: the transformation of Norwegian special operations forces* (Defence and Security Studies; 1). Oslo: Norwegian Institute for Defence Studies.
- Hobson, R. & Kristiansen, T. (2001). *Total krig, nøytralitet og politisk splittelse* (Norsk forsvarshistorie; 3). Bergen: Eide.

Legg merke til at det skal være hengende innrykk etter første linje i en referanse.

Kapittel i bok

Kapittelforfatter. (Utgivelsesår). Artikkeltittel: undertittel. I Bokens forfatter eller redaktør, *Bokens tittel* (kapittelets sidetall). Utgivelsessted: Utgiver.

- Larsdotter, K. (2005). *New wars, old warfare?: Comparing US tactics in Vietnam and Afghanistan*. I I. Duyvesteyn & J. Angstrom (Red.), *Rethinking the nature of war* (s. 135-158). London: Frank Cass.

Endnote: "Book section". Fyll ut Author, Year, Title, Editor, Book title, Place published, Publisher, Pages.

Artikkel i tidsskrift

Artikkelforfatter. (Årstall). Artikkeltittel. *Tidsskriftets tittel, årgang/bind* (nummer), sidetall, doi/url

- Heier, T. (2015). Is 'Out of Area' Also 'Out of Control'? Small States in Large Operations. *The RUSI Journal*, 160(1), 58-66.
<http://dx.doi.org/10.1080/03071847.2015.1018008>

Hvis artikkelen ikke har doi eller URL:

- Swain, R. (2007). Reflection on an ethic of officership. *Parameters*, 37(1), s. 4-22.

Endnote: «Journal article». Fyll ut Author, Year, Title, Journal, Volume, Issue, Pages.

Offentlige dokumenter

- St.prp. nr. 42 (2003-2004). Den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005-2008. Oslo: Forsvarsdepartementet.
- NOU 2006: 6 (2006). *Når sikkerheten er viktigst*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2006-6/id157408/>

Velg mellom URL til nettstedet (<https://www.regjeringen.no>), eller direkte til dokumentet.

Rapport

På samme måte som bok, med eventuell informasjon om rapport/serienummer i parentes etter tittel.

- Steder, F. B., Hellum, N., & Skutlaberg, K. (2009). Forskning på årskull fra sesjon og framover : kjønn, ledelse og rekruttering i Forsvaret (FFI-rapport 2009/01335). Hentet fra www.ffi.no
- McKinsey & Company (2015). Modernisering og effektivisering av stabs-, støtte- og forvaltningsfunksjoner i forsvarssektoren. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/fd/dokumenter/rapporter-og-regelverk/150317modernisering-og-effektivisering-av-forsvarssektoren.pdf>

Endnote: Velg «report». Fyll ut author, year, title, reportnumber (serietittel for rapporten og nummer), URL

Doktriner og NATO-dokumenter:

NATO-dokumenter og lignende har gjerne flere titler og det er noe uklart hvem som er forfatter. Bruk sunn fornuft: som regel vil det være nok med forfatter (NATO), årstall, tittel, og utgiver (sted og NATO) eller URL.

- NATO (2010). AJP-01 (D), Allied joint doctrine. Brussel: NATO
- NATO, ACO (2015). Gender Functional Planning Guide. Mons: SHAPE
- Forsvarets stabsskole. (2014). *Forsvarets fellesoperative doktrine (FFOD)*. Oslo: Forsvarets stabsskole

Endnote: «Book» eller «Electronic book»

Graderte kilder og dokumenter i FISbasis

Hvis man henviser til graderte dokumenter kan man legge til en forklarende note i parentes til sist i henvisningen i litteraturlisten, men det er ikke et krav.

Hvis dokumentet man henviser til kun ligger i en database eller arkiv med begrenset adgang kan man oppgi navnet på databasen, for eksempel FISbasis.

Man kan henwise til graderte kilder opp til og med BEGRENSET som er ført i offentlig journal. For mer informasjon om bruk av gradert informasjon, kontakt Sikkerhetsoffiseren ved FHS.

- Dedichen, L. (2015, 19.mai). Nyhetsbrev til Forsvarets høgskole. Hentet fra FISbasis.
- NATO (2013). BI-SC Conceptual framework for the alliance operation. Brussel: NATO (Begrenset)

Det finnes mange hjelpemidler og eksempelsamlinger på nett. For eksempel <http://kildekompasset.no/>

Vi har også håndbøker om APA-stilen og i biblioteket.

Mer informasjon om referansehåndtering og APA-stilen på www.forsvaret.no/hogskolene/forsvarets-hogskole/biblioteket-fhs/Referanseaandtering-og-oppgaveskriving